

Cyklistický výjazd za Sovím hradom (obec Šurice)

Realizoval: Cykloturistický klub LEŠŤAN
Účasť členov klubu: Jozef Weis, MVDr. Michal Ondovčík
Termín výjazdu: 26.5.2012

Trasa presunu:
-Zvolen (Košice)-Fiľakovo – vlakom,
-Fiľakovo-Soví hrad (Šurice) a späť – bicyklami,
-Fiľakovo-Zvolen (Košice)- vlakom

Dĺžka presunu:
35 km

Materiál, ktorý bol použitý k spracovaniu prezentácie:

- text a nákresy – www.snm-em.sk, www.jesenske.sk, www.kamnavylet.sk, www.zamky.sk
- fotografie a mapka – MVDr. Michal Ondovčík.

Pevnosť na výraznom brale Soví hrad (Bagolyvár) postavili hradní jobagióni beckovského hradného panstva na začiatku 13. storočia. Na strmých skalách ju nevedeli dobiť v roku 1242, ani Tatári. V juhozápadnom úpätí brala pravdepodobne na začiatku druhej polovice 19. storočia otvorili kameňolom na bazaltový tuf na ploche 40 x 20 m. Surovinu používali na výstavbu miestnych domov. Ťažba bola pravdepodobne len občasná, živelná. Po II. svetovej vojne v lome už neťažili. Z geologického hľadiska bralo prvýkrát opisala M. Hermannová v r. 1941, novší prieskum pochádza od V. Konečného (napr. Konečný a kol. 2004). Soví hrad v roku 1964 vyhlásili za chránený na ploche 2,81 ha. V súčasnosti je prírodnou pamiatkou (www.snm-em.sk).

Stopy po hrade sú na samom vrchu sopečného sopúcha, ktorý sa vypína nad obcou Šurice. Kopec je výrazná dominanta obce Šurice, ležiacej v Šurickej brázde 10 km JV od Fiľakova. História hradu je zatiaľ nejasná. Miesto na mape označované ako Soví hrad je v literatúre definované len ako prírodný výtvor a prírodná pamiatka. Bralo má eliptický tvar a vytvorilo sa ako výplň sopečného komína v poslednej fáze vulkanickej činnosti začiatkom štvrtohôr. Keďže ide o impozantný prírodný útvar, bol bádany pravdepodobne len prírodovedcami. Tvar a pôdorys hradu určil sopečný výver, na ktorom sa nachádzal. Pôvodní stavitelia využili tento terén dokonale. Na najvyššom mieste sú stopy po základoch najväčšej stavby. Išlo pravdepodobne o hlavnú, pravdepodobne obytnú vežu pôdorysu nepravidelného lichobežníka, ktorá bola dominantou hradu. Na jej západnej strane o úroveň nižšie, je na skalnej plošine stopa po obvodovom múre a veľká do skaly vytesaná cisterna. Na južnej strane je zasekaná malá plošina, ktorou sa mohlo do objektu s cisternou vchádzať a na východnej strane je cca o 9 m nižšie ďalšia plošina ešte so skalným podložíom, ktorá mohla ukrývať medzi skalami veľmi malé hospodárske stavby. Toto územie hradu nemohlo neskôr stačiť a preto sa pravdepodobne rozšíril ešte ďalej na východ, kde mohli stáť hospodárske budovy ale aj obranné objekty hradu, po ktorých však nie sú žiadne stopy okrem troch zasekaných schodoch do skaly na okraji plochy (www.jesenske.sk).

Priamo nad obcou Šurice sa vypína bralo eliptického tvaru – Soví hrad. Vytvorilo sa ako výplň sopečného komína začiatkom štvrtohôr. Na samom vrchu sopečného sopúcha sú stopy po hrade a cca 5 m nižšie sa nachádza cisterna so zreteľnými dierami pre trámy. Celý areál je bez vegetácie a dnes už ničím nepripomína hrad. **Pokiaľ nevyleziete cez 9 metrov vysokú skalu na najvyššiu časť brala, bude Vám miesto pripomínať iba pôsobivý výtvor prírody** (www.kamnavylet.sk).

Stopy po hrade sú na samom vrchu sopečného sopúcha, ktorý sa vypína nad obcou. Kopec je výrazná dominanta obce Šurice, ležiacej v Šurickej brázde 10km JV od Fiľakova.

História hradu je zatiaľ nejasná. Miesto na mape označované ako Soví hrad je v literatúre definované len ako prírodný výtvor a prírodná pamiatka. Bralo má eliptický tvar a vytvorilo sa ako výplň sopečného komína v poslednej fáze vulkanickej činnosti začiatkom štvrtohôr. Keďže ide o impozantný prírodný útvar, bol bádany pravdepodobne len prírodovedcami.

Keď sme lokalitu navštívili, na samom vrchu sme našli zreteľné stopy po hrade, ktorý sa však nikde nespomína. Alebo predsa?

V literatúre sa uvádza obec Šurice, ktorú obývali hradní vojaci patriaci k Beckovu-Bludincu a ktorí pravdepodobne postavili hrad Hájnačku. (1) Ďalšia literatúra tento údaj prevzala a vylúčila slovo "pravdepodobne" a preto dnes panuje názor, že Hájnačku postavili v roku 1245, ešte pred Tatárskym vpádom. Hájnačku však dal postaviť kráľ a spomína sa v roku 1344 ako gotický hrad. Je pravdepodobné, že pred tatárskym vpádom už na Hájnačke stála malá pevnosť, pretože aj Hájnačský hradný vrch je vhodné miesto na opevnenie. Vráťme sa k jobagiómom zo Šuríc:

Belo IV. trom beckovským hradným jobagiómom

... keďže naši prívrženci, Budikov syn Tivadar, Ompudov syn Visobur a Farkašov syn Dema, poddaní Beckovského hradu z dediny Šurice v čase vpádu Tatarov na vlastné náklady opevnili vrch Dánoskő, ktorý sa vypína na ich zdedenom pozemku, a tak ochránili mnohých našich poddaných ... preto sme ich ... spod právomoc Beckovského hradu oslobodili ... A keď prejavia dostatočnú ochotu, majú sa počítať aj medzi servientov nášho kráľovského dvora. Horeuvedený hrad - aby opevnili a chránili - dali sme im a ich potomkom do dedičného vlastníctva na základe večného práva pod podmienkou, že ich spolu s príbuznými oslobodia od služby na hrade zaviazeme k službe v našom vojsku pod kráľovskou vlajkou s desiatimi obrnenými vojakmi.

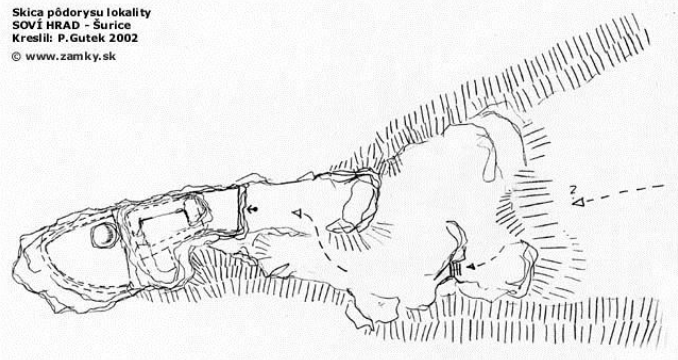
Šariš, 3. septembra 1245

Z tejto listiny je zrejmé, že mohli postaviť aj hrad priamo nad obcou Šurice. Hájnačský hrad bol objavený oveľa skôr a hrad v Šuriciach môžete objaviť, iba ak prelezíte 9m skalnú stenu. Pozrime sa aj na pozostatky hradu samotné - ide mohutnú obytnú vežu, cisternu a malý dvorček a pravdepodobne neskôr obsadenú plošinu s hospodárskymi budovami. Takáto stavba mohla vzniknúť v spomínanom období. Ide teda naozaj o hrad Dánoskő (Darmskő) v Šuriciach postavený jobagiómi Beckovského hradu? Alebo je to úplne iný hrad? Zatiaľ pátrame, keď niečo zistíme, určite to uverejníme na našich stránkach.

Tvar a pôdorys hradu určil sopečný výver, na ktorom sa nachádzal. Pôvodní stavitelia využili terén dokonale. Na najvyššom mieste sú stopy po základoch najväčšej stavby. Išlo pravdepodobne o hlavnú, pravdepodobne obytnú vežu pôdorysu nepravidelného lichobežníka, ktorá bola dominantou hradu. Na jej západnej strane o úroveň nižšie, je na skalnej plošine stopa po obvodovom múre a veľká do skaly vytesaná cisterna. Na južnej strane je zasekaná malá plošina, ktorou sa mohlo do objektu s cisternou vchádzať a na východnej strane je cca o 9m nižšie ďalšia plošina ešte so skalným podložíom, ktorá mohla ukrývať medzi skalami veľmi malé hospodárske stavby. Toto územie hradu nemohlo neskôr stačiť a preto sa pravdepodobne rozšíril ešte ďalej na východ, kde mohli stáť hospodárske ale aj obranné objekty hradu, po ktorých však nie sú žiadne stopy okrem troch zasekaných schodov do skaly na okraji plochy.

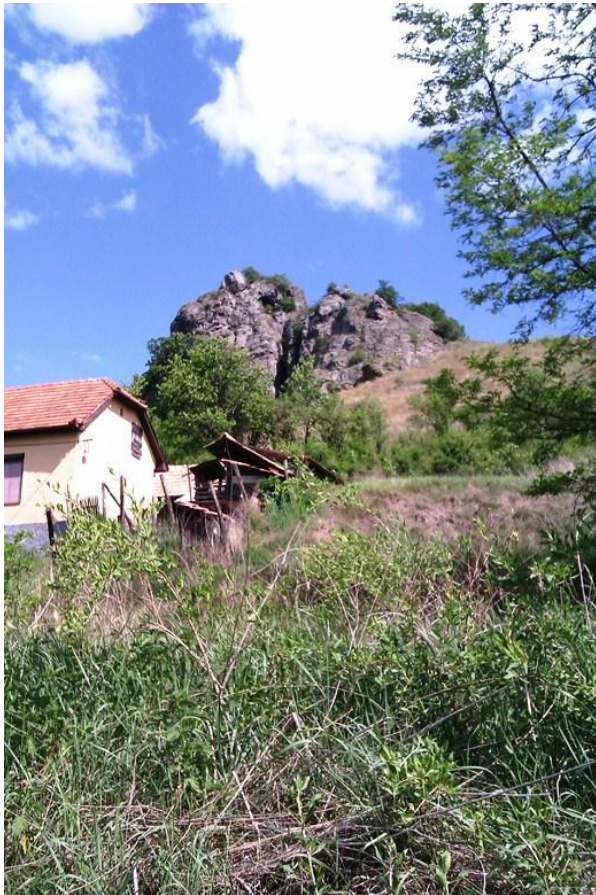

Skica pôdorysu lokality
SOVĚ HRAD - Šurice
Kreslil: P.Gutek 2002
© www.zamky.sk

Dostali sme sa až pod samotné bralo, ktoré sme neprekonalí, takže sme vyššie spomínané stopy po hrade nenašli. Na jednom mieste na ľavej strane skalnej steny sme však videli podľa nás umelo vyhlábený okrúhly útvar o veľkosti cca. 20 cm v priemere.

Lokalita Soví hrad skutočne pripomína iba prírodný útvar sopečnej činnosti, ako je uvádzané vyššie. To však nič nemení na skutočnosti, že je výraznou dominantou obce Šurice a sú z neho nádherné výhľady do širokého okolia.

V meste Fiľakovo sme navštívili aj tamojší hrad, ktorý je zase výraznou dominantou mesta. Prinášam niekoľko fotografických záberov z predmetného hradu.

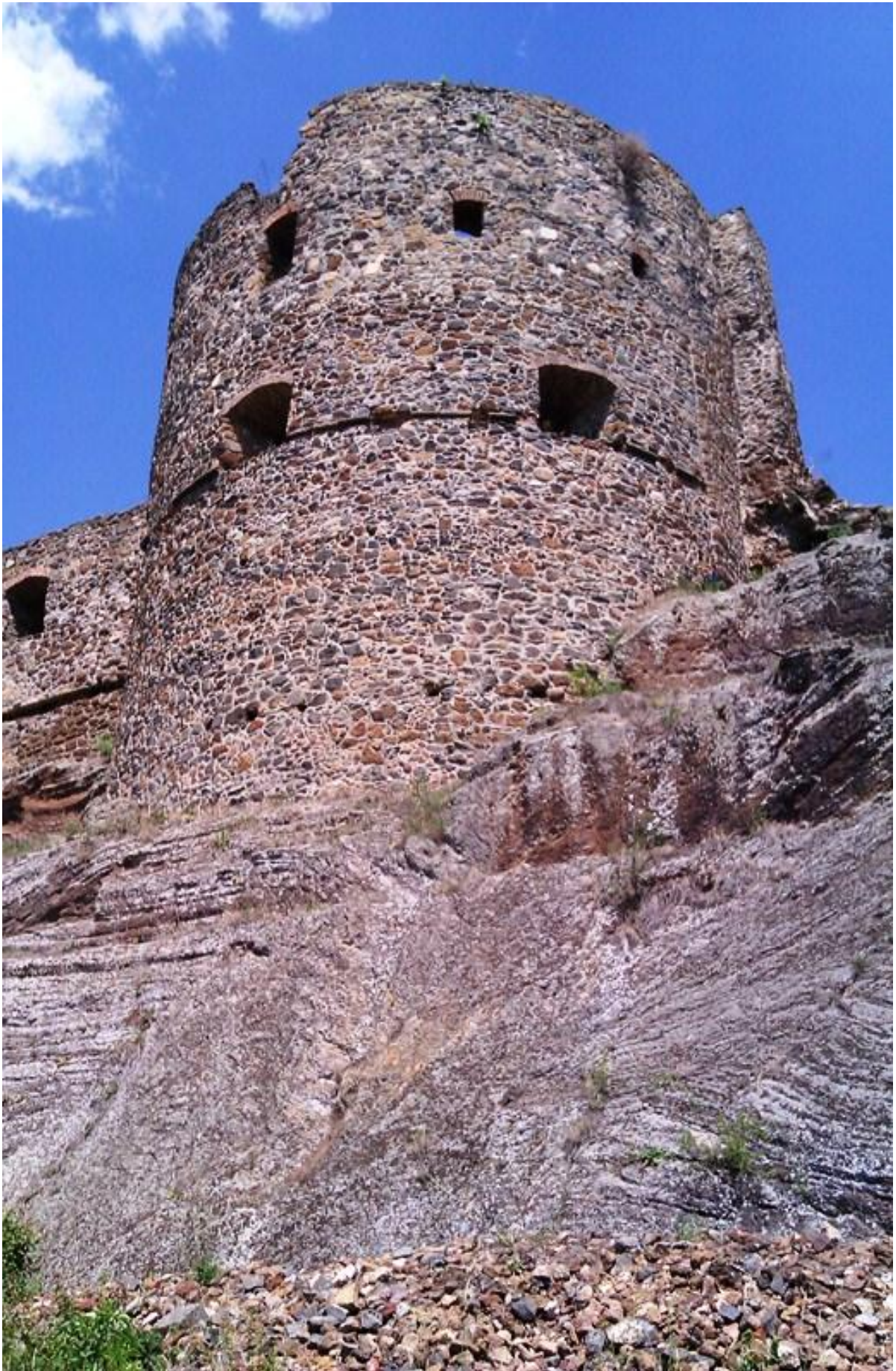

MVDr. Michal Ondovčík